

Posudek

Tatiana Bírešová: *Vzťahy Slovákov a Maďarov v Košiciach po prvej svetovej vojne s dôrazom na stotožnenie sa s novým štátom*. Bakalárska práca, Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav českých dějin, Praha 2012, 57 s.

Práce Tatjány Bírešové se týká problematiky projevu národní identity obyvatelstva Košic v komplikovaném období bezprostředně po skončení I. světové války. Odraz vzniku republiku v různých městech Slovenska je tématem nikoliv novým, nicméně pokud jde o Košice, jde jistě o práci přínosnou. Autorka ovšem sama přiznává (s. 8), že neovládá maďarský jazyk, což nepochybně právě v případě Košic limituje možnosti přesně analyzovat vztahy Slováků a Maďarů a především postoje maďarského obyvatelstva. Nevýhodou také je, že z důvodu reorganizace nemohla autorka využít materiály policejního kapitanátu v Košicích uložené v košickém městském archívu.

Práce je rozdělena na úvod, čtyři kapitoly a závěr. V první kapitole se autorka snaží o definování národa a nacionalismu (s. 9 – 17), ve druhé si všimá slovenské národní identity Slováků v době první světové války (s. 18-23), třetí je věnována popisu začleňování Slovenska do nového státu se zvláštním zřetelem k východnímu Slovensku a Košicích (s. 24-39) a poslední problematice národní identity města Košice ve světle dobových článků deníku *Slovenský východ* (s. 40-48). Následuje závěr. Autorka dospívá k jistě správnému závěru, že slovenské národní vědomí bylo ve zkoumaném období v Košicích slabé (s. 49).

Znalost literatury je na vyhovující úrovni, nicméně je limitována autorčinou neznalostí maďarského jazyka. Pokud jde o použití původních nepublikovaných pramenů, využila autorka částečně fond policejního ředitelství v Košicích. Pokud jde o nepřístupný fond policejního kapitanátu Košice, je třeba předpokládat, že tyto materiály jsou zřejmě z velké části maďarské a proto by je autorka stejně nepomohla využít.

K práci mám následující výhrady, resp. připomínky:

1) Obecně k první kapitole (Národ a jeho vznik). Chápu, že problematika definice národa a jeho chápání je příliš složitá, než aby bylo možné ji vysvětlit na několika stránkách v rámci bakalářské práce na základě citátů od různých autorů. Avšak pokud se autorka již do této problematiky pustila, pak by bylo alespoň vhodné zmínit se o dvou základních pohledech na tuto problematiku, totiž poukázat na objektivistické a subjektivistické chápání národa a na rozdíl mezi chápáním národa v politickém a kulturně-etnickém významu. Pokud jde o přehled hlavních názorů na uvedenou problematiku: autorka cituje Miroslava Hrocha, v tom případě

bych jí doporučil prostudovat si jeho kompendium: Pohledy na národ a nacionalismus (Slon, Praha 2003). Vyrovnávat se s problémem pojmu nacionalismu na jediné stránce (s. 17) nelze, autorka by měla znát alespoň hlavní teoretiky teorie nacionalismu, především pražského rodáka Ernesta Gellnera, jehož stěžejní kniha Nations and Nationalism byla přeložena do čtrnácti jazyků (česky: Národy a nacionalismus, Praha 2003).

2) Konkrétní věcné připomínky:

na s. 25 – Maďaři byli sice nepochybně v Uhrách do roku 1918 vládnoucím národem, ale maďarské obyvatelstvo nebylo nikdy majoritní. Pokud počítáme i autonomní banské Chorvatsko a přístav Rijeku (Fiume), která měla zvláštní statut, tak Maďaři prokazatelně nikdy netvořili v Uhrách ani polovinu obyvatelstva.

na s. 27 – mírová smlouva s Maďarskem byla podepsána 4. 6. 1920 v zámku Malý Trianon, nikoliv Velký Trianon (zámek s takovým názvem neznám).

Na s. 30 – těžko hovořit o formování československého národního povědomí. Existence takového povědomí by sice nejlépe odpovídala oficiální teorii čechoslovakismu, ale realita byla jiná. Ve skutečnosti mezi Čechy a Slováky společné národní vědomí nikdy nevzniklo.

na s. 34 – k obsazení Košic československým vojskem došlo až 29. 12. 1918, nikoliv 29. 10. 1918.

Přes tyto připomínky mohu konstatovat, že práce splňuje nároky kladené na bakalářskou práci. Proto ji **doporučuji** k obhajobě a navrhuji její hodnocení stupněm „velmi dobře“.

V Praze, 9. srpna 2012

prof. PhDr. Jan Rychlík, DrSc.